

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 17. Gesta post depopulationem narrantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Mamalucorum incidentes, nequicquàm eos reposcente Vanfurkio, vinculis onerati, in servitutum abacti sunt. Paulò post Antonius Vicudus, dux alterius Mamalucorum cohortis, Antonianæ depopulationis invidentiâ motus, nullâ re laceffitus, Sancti Michaëlis coloniam ingreditur; quam ut inanem vidit, frendit, & vicinitatem circum omnem per quatuor in circuitum leucas explorans, quotquot in ea regione remansisse comperit, captivos fecit. Destructis his duobus oppidis, Caavensium, numerosissimæ gentis Socios JESU desiderantis, conversioni opera dari non potuit.

CAPUT
XVI.
Jesu-Marianæ coloniz devastatio.

Jesu-Marianorum simplicitas.

Curuba occiditur.

Maçeta periculum.

Neophytus maculatur.

INTEREA temporis innumere trepidantium turmæ ad Jesu-Marianam coloniam confluebant, sanctissimorum nominum oppido, & Simonis Maçetæ virtute, quasi asylo, libertatem suam tutaturæ. Frustra tamen; nam nec sacra nomina, nec optimi viri virtus in veneratione perfidis fuerit. Ermanuel Moratus, turmæ Mamalucorum præfectus, cognitâ Jesu-Marianorum multitudine, sumptis ex aliis latronum cohortibus auxiliariibus copiis, & duobus Tupicorum subsidiariorum milibus, mense Martio jam adulto armatum se Jesu-Marianis ostendit. Primores gentis exploraturi, num palam hostili animo tot cohortes venirent, extra oppidum paululum progressi, catenis statim onerati sunt. Simon Maçeta ubi rem hostiliter agi videt, ad reprimendum quoquo modo posset Sacrorum reverentiâ furorem, Cruce manu prætensâ, initiatâ veste indutus latrones adit; quem contemptui habentes, Indorum deceptorem, vix alutâ & centone tectum, fatuumque appellaverit. Circumdabant Patrem optimum nuper in Christo renati filii, & amorem quâ lacrymis, quâ verbis exprimebant: quos inter Curuba, Castiquius potens, filiali confidentiâ apud eum de violentia sibi illata conquestus, ab insigni prædone sclopeti glande transfoditur. Infremuit Simon Maçeta, & homicidam severis verbis pupugit, qui innocenti sanguinis libamento ferox, exerto acinace, Sacerdoti necem intentat. Maçeta verò pulchræ mortis avidus pectus illicò denudat, & inclinat caput, seu punctum transfodere, seu casum obruncare vellet, paratus. Neutrum ausus est sacrilegus, minoremque suam ferocitatem Patris magnanimite passus, ferrum recondit: quamquàm in aliis schedis reperio ab prædone acinacis ictum vibratum fuisse, & ope Divinâ in vanum abiisse. Quam rem in medio relinquo. Volubatur interim in suo sanguine Curuba, Christianorum Sacrorum adhuc candidatus, qui antequàm expiraret primo militiæ Sacramento initiatus, vix tyro in Cæli capitolium triumphum duxit. Prædonum interim furore omnia miscebantur. Guiravera cum cæteris oppidi primoribus catenatus; ignobiles manibus post terga revinctis, ceu pecora, abacti, sacraque profanata sunt. Neophytus necem fugiens in ipso amplexu Simonis Maçetæ ingenti ipsius discrimine bombardâ ab prædone transfoditur; qui cum audisset inferni pœnas ob tantum scelus sibi intentari, respondit, ob mala opera Fide Christi munitum ab ipso Deo cœlesti gloriâ privati non posse: quod quàm falsum sit, plumbeis glandibus aliâ occasione ante pœnitentiam interfectus, abundè nunc cognoscit. Ejus cadaver post mortem in sepulchro non repertum, ansam dedit existimandi ab demonibus cum anima sublatum fuisse.

CAPUT
XVII.
Gesta post depopulationem narrantur.

Aliquet captivi redimuntur.

COGNITO Maçetæ periculo, ad eum liberandum ex Archangelorum colonia Petrus Spinosa cum aliquot Indorum centuriis noctu accurrens, scopulo allisus sibi panè cervicem fregit: quo casu tribus horis exanimatus ægerrimè deinde convaluit. Trecenti Neophyti ex Sancti Thomæ oppido, Francisco Diastanio comitante, suppetias etiam laturo eò seriùs pervenere: nam prædam abegerant latrones, plus æquo in re pessima solliciti. Nec aliud properatorum auxiliorum lucrum fuit, quàm aliquot captivos ex ultimis turmis è vinculis fugientes excepisse. Diastanius Simonis Maçetæ orbitati (nam ex tot capitibus duo tantum adolescentes supererant) diu illachrymatus, horruit ad conspectum destructi oppidi, trucidatorum cadaveribus strati: inter quæ passim occurrebant corpora puellarum, ideo occisarum, quòd suo pudori consulere voluissent. Humatis de-

center

center corporibus, execrati latronum inhumanitatem, ad Sancti Thomæ ambo redeunt: nam Diastanius coram Simone Maçeta solemniter quatuor vota profiteri ipso Incarnationis Dominicæ die iussus fuerat. Ciborum verò in tanta celebritate varietas hæc fuit. Farinæ lignæ dimensum unum, pisciculi tres & aquæ limpidiſſimæ, lachrymarumque quantum satis; apud prudentes rerum æstimatores Sociorum parsimoniam magnum argumentum: nam si tales geniales epulæ, quales demum quotidianarum mensarum fuere deliciæ, facilis conjectatio est. Hos pisces Diastanius in ducentarum leucarum viaticum pro Maçeta seposuit: consilium enim ei dederat latrones eò usque sequendi, quò assequeretur, prædam exoraturus, aut jure in Brasilia favore Magistratuum extorsurus.

Francisci
Diastanii
professio.

CAPITO via consilio Simon Maçeta, destructorum oppidorum pro absente Ruisio præfectus, & Justus Vanfurkius, suis ovibus spoliati, deliberatâ prius pro Indorum jure tuendo morte fortes, per immensam solitudinem latrones insequuntur, & paulò post assequuntur. Mamaluci, in turmas ut ante divisi, ingentem captivorum turbam præ se agebant; ne cui daretur effugii locus, ferreis torquibus oblongâ catenâ continuatis Casquios inseruerant, reliquos vincis passim manibus incidere cogebant. Maçeta primo occurſu ut catenatos vidit Indos, ab se in Christo genitos, affectu paterno & Numine instigante. *Quid, inquit, agis, ô anime? injice pedem tuum in compedes illorum, & in torques illorum collum tuum, & ne accideris vinculis eorum.* Quo dicto per renitentes Mamalucos præcepit & oblectans filios revinctos amplectitur, ipsâque catenâ se implicans, Sacerdos supplex fit prædonibus: *Aut me, ait, simul rapite, aut filios, quos in Christo genui, solvite, non sunt iniqua preces Patris libertatem innocentium filiorum postulantis, quos ut à demonis servitute eximerem, in filios me semper habiturum spondi. Nihil in eis noxa est, nisi noxam putetis bene momenti credidisse.* Risit prædo bonum Patrem, & phanaticum, qui talia & diceret & faceret, asseruit. Non destitit tamen Maçeta eò usque supplex, quò, uno è latronibus emollito, aliquot filios in Christo carissimos redemerit. Hoc successu lætus ad aliam latronum cohortem se confert idem tentaturus: inter quos, ut filios carissimos vinculis onustus, viribusque defectissimos vidit, commota sunt ipsius viscera, & blandè alloquutus, magnos catenarum nexus collo rursum sibi injicit, seque in his moriturum affirmat, priusquam à caris pignoribus separari se permittat. *Quocumque vos casus traxerit, inquebat, me comitem habebitis: nec famem, dum vos esurietis, nec sitim, dum vos sitietis, nec mortem, dum vos moriemini, formidabo: catena & servitus inter catenatos filios mihi dulcescent.* Sed præsertim vincula Guiraveræ amplexatus: *Volo, clamabat, corona mea fabricatori beneficium esse, volo nunc implere novum præceptum Domini, jubentis inimicos diligere.* Prædones nihil tum tantâ virtute mitiores effecti illum exagitare, ab carorum amplexibus avellere, exercitis pugionibus mortem iis minitari, qui plus à Patre amari videbantur; sed Maçeta, inter carâ pignora & pugiones medius, imminentes ridebat mucrones, & suorum miseriam descebat, donec crudelitas tantâ pietate victa, octo captivos in constantiæ spoliis ei concederet: quos inter Guiravera & ejus uxor heroicæ virtutis præmium fuere: tantum potest aliquando etiam apud ferocissimos homines pietas, si constantiâ non destituatur. Sæpius postea hæc arte alios in libertatem asserere tentavit, irritò tamen deinceps conatu; nam quamvis nondum benè firmata crudelitas vinci subinde se sinat, ubi tamen induruit, nec flecti vult, & se vinci passam pudet. Ne igitur commiserationis latrones pœniteret, Indos è vinculis ereptos cum aræ portatilis bajulis in Guairaniam Socii remisere. Solis deinde tribus comitibus, sylvestribus baccis victitantes, latrones per immensâ terrarum spatia sequebantur, præsentem non semel evitato vitæ discrimine. Pedetentim ibant Mamaluci, ne acceleratione captivi in via omnes deficerent: fiebat tamen sæpè, ut morbo fameque defecti, aut ipsâ senectute pueritiave imbecilles, omninò fatiscerent; quos Maçeta & Vanfurkius Sacramento initiali aut Exhomologesi expiatis, cum morte mox luctaturos, omni humanâ ope destitutos, in media solitudine feris expositos, quò aliis idem beneficium præstare possent, post se deferebant.

CAPUT
XVIII

Simon Maçeta & Justus Vanfurkius latrones usque ad Brasiliam insequuntur.

Maçeta pietus.

Caritas.

Periculum.

Timoris ratio.

Vidisses